

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Тодор Димитров Черкезов, дм
Катедра „Здравна политика и мениджмънт“
Факултет по обществено здраве
Медицински университет-София

Вътрешен член на научно жури
Съгласно Заповед № РК 36-2842/ 20.12.2018г на Ректора на МУ-София

по дисертационен труд на тема:

„ Медико-социални аспекти в мениджмънта на пациенти с псориазис”

с автор д-р Димитрина Кирилова Серафимова

във връзка с открита процедура за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР”

област на висшето образование: 7.Здравеопазване и спорт ,
професионално направление: 7.4Обществено здраве,
научна специалност: социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията

научен ръководител: проф. д-рТодор Черкезов, дм

Образователен, професионален и академичен профил на автора

За своето образователно, професионално и кариерно развитие авторът на настоящия дисертационен труд д-р Димитрина Кирилова Серафимова е избрала професията на лекаря дерматолог и този свой избор тя защитава с убеденост, последователност и желание за творческа и академична изява.

Завършва политехническа гимназия с разширено изучаване на френски език в Благоевград с отличен успех и медал.

Висше медицинско образование получава в Медицинския университет в гр.София, като по време на следването си е активен кръжочник по кожни и венерически болести. След завършването си работи

четири години в Благоевградската болница като лекар в клинична лаборатория и в кръвния център. През 1989 г. след успешно издържан конкурс е назначена за научен сътрудник III-та степен в тогавашния Национален институт по дерматология и венерология. Извървяла е последователно пътя на асистент, старши асистент и главен асистент в Катедрата по дерматология и венерология в Медицинския факултет на МУ-София. Има две специалности: по клинична лаборатория и по кожни и венерически болести. Преминала е различни форми на следдипломна квалификация, включително в областта на псориазиса. Участва като автор и съавтор в редица научни публикации на колектива на Кожна клиника към Александровска болница-София, както и в научни прояви като конгреси, конференции, симпозиуми у нас, и в чужбина.

Актуалност на проблематиката и концепцията на изследването в представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд засяга значима и актуална тема, която предизвиква научните наблюдения и изследвания на автора по следните основни съображения:

- нарастващото разпространение на псориазиса сред човешката популация на базата на променящите се условия на живот и социалната среда;
- промяната на досегашното схващане, че псориазисът е само кожно заболяване и възприемането му все повече като възпалително и системно заболяване, което налага нови стратегии за проследяване и лечение, както на основното клинично страдание, така и на съпътстващите го коморбидности;
- нарушеното качество на живот на псориазиците, особено на тези с тежки и затегнато протичащи клинични форми;
- ограничените резултати от лечението, въпреки напредъка в научните проучвания за болестта и прилаганите съвременни биологични средства;
- разбирането, че всяко ново проучване внася своя принос в изясняването на диагностичните и терапевтичните перспективи пред това сложно и засега нелечимо заболяване и допринася за разширяване на професионалния капацитет и медицинския кръгозор на лекаря.

Обща характеристика на представения научен труд

Представеният научен труд е с обем 166 стандартни страници с логически последователна и добре подредена конструкция, в която са включени въведение, шест глави, библиографска справка, приложения и списък с публикациите, свързани с разработваната тема.

В глава първа: **Литературен обзор**, са разгледани теоретичните основи на изследваната тематика в следните основни направления:

- етиопатогенеза, епидемиология, клинични варианти, протичане и прогноза на заболяването;
- влияние на средата и психо-социални аспекти на болестта в съвременните реалности;
- качеството на живот на псориазноболните и неизбежните ограничения в личния, семейния и професионалния статус;
- методите на изследване на качеството на живот;
- финансовите тежести за пациента и обществото;
- проблемите в обслужването на болните и организацията на извънболничната и болничната дерматологична помощ;
- мястото и ролята на пациентските организации и сдружения като изразители на обществените нагласи с нарастваща роля.

Литературният обзор е изготвен на базата на богата библиографска справка, включваща значими публикации в областта на разглежданата тематика. Отделено е специално внимание на приноса на българската дерматологична школа, която има дългогодишни традиции в научния подход към болестта и към практико-приложните измерения на проследяването и лечението на псориазиса.

Във втора глава: **Цел, задачи и методика на проучването** е дефинирана целта, а именно: да се установи ролята на медицинските и социалните фактори като част от комплексния подход за контрол и управление на болестта и постигане на дългосрочно подобряване на качеството на живот на пациентите.

За изпълнение на поставената цел са формулирани 13 задачи, които са разпределени в четири основни направления:

- задачи, свързани с характеристиката на разглежданата съвкупност
- задачи, свързани с медицинските аспекти и тежестта на заболяването
- задачи, свързани със социалните и психологическите аспекти на болестта
- задачи, свързани с управлението и контрола на болестта в условията на съвременната здравна система.

Определени са обектът, мястото и периодът на проведеното собствено проучване, което обхваща 111 пациенти с псориазис, насочени и лекувани в Клиниката по кожни и венерически болести в УМБАЛ „Александровска” - ЕАД, гр. София за период от 2014 до 2016 г.

Методите на изследване са подробно представени и включват:

- специално изработена анкетна карта за изследваните лица
- самооценъчен въпросник за качеството на живот / DLQI /
- самооценъчен въпросник за обективизиране на чувството за тревожност и депресия / HADS /
- индекси за определяне тежестта на заболяването / PASI / и /BSA/

Важно обстоятелство е групирането на пациентите по тежест на заболяването в три групи и представянето на резултатите както за

изследваната съвкупност ,така и за всяка отделна група,което позволява диференциран подход.

Приложени са статистически методи за обработка на получената информация,които допринасят за достоверността на представените резултати.

В глава трета са представени **резултатите от собствените проучвания**,като значителната по обем научна информация е представена в няколко основни направления:

- демографски и социален профил на изследваните лица
- рискова констелация,психологично състояние,лични и професионални отношения в контекста на заболяването
- пациентът с псориазис в здравната система
- финансова тежест за пациентите и обществото
- източници на информираност на пациента за неговото страдание.

Направен е многопосочен разрез на заболяването в психосоматичен и социален аспект, и са изведени определени зависимости,които имат важно научно значение.Качеството на живот на тези пациенти е влошено във всичките му аспекти.Финансовата тежест за болните,техните семейства и обществото като цяло е голяма.

Подробно са проучени организацията на извънболничната и болничната медицинска помощ при пациентите с псориазис в съвременните условия на здравната система.Доказана е значимостта на връзката на пациента с лекуващия го специалист и степента на доверие между тях,подчертана е необходимостта от допълнителни грижи и психологична подкрепа за болните с тежки и прогресиращи форми на заболяването.

В глава четвърта: **Изводи**

Направени са 8 извода,които представляват в синтезирана форма резултатите от проучването.Изводите са формулирани точно и ясно в разбираем и научно-приложен вид.

В глава пета: **Приноси**

Дисертантът е формулирал 9 приноса,като 5 са с оригинален характер и 4 с потвърдителен.Посочените приноси имат важно значение за теоретичното изясняване на социалните аспекти и качеството на живот на пациентите с псориазис, както и за медицинската практика на общопрактикуващите лекари и лекарите дерматолози за справяне със сериозните предизвикателства в контрола и лечението на болестта.

В глава шеста:**Препоръки**

Направени са общо 12 препоръки като резултат от направеното изследване и формулираните изводи.Препоръките са отнесени към съответните институции,като три от тях са насочени към медицинските специалисти,шест към управленските звена в здравната система ,и три – към пациентските организации.

Публикации по темата на дисертацията

Представени са 4 публикации и четири участия в научни форуми, свързани с темата.

Библиографска справка

В дисертационния труд са посочени 264 литературни източници, от които 32 на кирилица, останалите – на латиница. Цитирани са 41 български автори. Библиографската справка е изготвена според необходимите технически изисквания.

Приложения

Приложени са анкетна карта, самооценъчен тест-дерматологичен индекс за качеството на живот, болнична скала за тревожност и депресия.

Оформление

Работата е стилистично издържана, написана на много добър език и съвременен научно равнище. Техническото оформление на дисертационния труд е добро. В научната разработка са включени 31 фигури и 22 таблици, които онагледяват в значителна степен текстуалното изложение.

Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „Медико-социални аспекти в мениджмънта на пациенти с псориазис“ напълно отговаря на необходимите научни изисквания за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Предвид посочените качества на дисертационния труд, а именно актуалността и значимостта на темата, използваните методи, получените резултати със статистическа релевантност и наличния приносен характер **убедено давам своя положителен вот и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ на д-р Димитрина Кирилова Серафимова** в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт; професионално направление :7.4 Обществено здраве; научна специалност: Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията.

15.01.2019г.

Проф. д-р Т. Черкезов, д.м.:

